

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO
ČETRTLETNO DIN 15
CELOLETNO DIN 60 / ZA
INOZEMSTVO JE DODATI
POŠTNINO / OGLAŠI PO
CENIKU / POSAMEZNA
ŠTEVILKA PO DIN 150.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNOSTVO IN VPRAVA
V VČITELJSKI TISKARNI
ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO / ANONIMNI DOPIŠI SE NE PRIOBČV
JEJO / POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Etika in politična miselnost Slovencev.

Pod tem naslovom razpravlja v številkah 6.—7. glasila katoliške slovenske mladine »Križ na gori« akademik Božo Vodušek o utemeljenosti jugoslovenskega centralističnega stališča. Njegov zaključek se da izraziti v kratkem tako:

»Obe stališči sta zlagani, osnova lažnive igre med tema oficijelnima stališčema je laž o osvoboditvi v letu 1918. V okviru sedanje države je edina rešitev za Slovence federacija.«

Nas ne zanima toliko mnenje pisca o slovenskem avtonomističnem stališču, kajti razumljivo je, da se kot nacionalisti strinjamo z neugodnim mnenjem, ki ga izraža pisec o tem stališču. Reagirati pa moramo predvsem na trditev, da se o osvoboditvi sploh ne more govoriti, da je beseda »osvobodjenje« lažniva fraza, ki so jo dvignili brezčasni prodanci in jo podpirajo le slabici in sebičnejši.

Kljub poteku 9 let je vendar še nemogoča pravilna presoja dogodkov ob prevratu in dalekosežnost zlova centralnih vesil. Slovenci na te dogodke nismo bili pripravljeni in prav majhno je bilo število onih, ki so znali te dogodke vsaj približno ocenjevati. Znali so to le oni, ki so že pred vojno, zlasti pa tekom vojne stopili v odkrit boj proti Avstriji in tvegali svoje lastno življenje za dosego ideala: oprostitev Slovencev, Hrvatov in Srbov izpod jarma Avstro-Ogrske. Pa tudi ti naši najboljši borci so bili presenečeni po naglem razvoju dogodkov, ki so prehiteli njih največje želje. K pričakovnemu osvoboditvi se je pridružil še vsaj za tisti čas nepričakovano ujedinjenje. Slovenci smo postali sestavni del samostojne, velike Jugoslavije.

Posledice naše absolutne nepripravljenosti so se pokazale že v prvih dneh osvoboditve. Tavalji smo kot pijani semtertja, opajali smo se z visokodonečimi frazami, igrali smo se državniške in zunanje politike, nismo pa dokazali svoje zrelosti. Temu se ni čuditi. Vsa naša preteklost je bila pasivna, vse svoje sile smo trošili vedno le v boju proti plemenčevanju in poitaljančevanju. Vsa naša politika se je sukala vedno le v negativizmu. V sled tega nismo imeli ljudi, ki bi bili v stanu nastopiti samostojno kot aktivni borci in tvorci, vsi smo tudi po prevratu ostali pasivni in čakali, kaj bodo napravili z nami drugi. Nismo nastopali samostojno, pustili smo se samo gnati od dogodkov, ki so nas popolnoma nepripravljene primorali na pot v Beograd, na pot, ki je končala s takozvanim Ujedinjenjem.

Tudi po ujedinjenju smo ostali zvesti svoji tradiciji in mentaliteti. Ostal smo kot otroci, navduševali smo se za brate Srbe, videli v njih bogove in bili smo prepričani, da uboga, po vojni popolnoma izčrpana Srbija komaj čaka, da bi nam našla iz svoje skoraj prazne skleda še zadnje ostanke zlate pšenice. Ko pa so naši politiki videli, da vodijo Srbi strogro realno politiko, da gledajo predvsem na sebe in da zlasti niso voljni prepustiti vodstvo novonastale države Prečanom, smo se kot pravi otroci postavili v kot, dali prst v usta in se cemerili. Nismo nastopili kot možje, nismo znali uveljaviti vseh onih velikih dobrin, za katere so nas zavidali naši južni bratje in žalostno dejstvo je, da smo se pač navzeli slabih lastnosti svojih bratov, nismo jih pa znali priučiti dobrih lastnosti, ki smo jih imeli. To žalostno dejstvo je najboljši dokaz naše inferiornosti in edina razlaga dogodkov, ki so se razvijali do danes.

Enakopravnosti ni v naši državi. Te enakopravnosti nam pa ne krati »srbski narod«, marveč le oni vladodržci, ki so si znali ohraniti vso oblast in ves vpliv tudi po prevratu. In baš Slovenci smo največ pripomogli, da se je ta klika vzdržala in da dominira še danes Zagrizli smo se kot stekli psi v bratomoren boj, kar je storil demokrat, to je pobijal klerikalec, kar je hvalil poslednji, to je blatil prvi. Ta boj se je zanesel zlasti tudi na gospodarsko polje in sramota je, da Prečani še niti enkrat vsaj v gospodarskih problemih nismo nastopili enotno.

Vse napake, ki jih očitamo svojim južnim bratom, delamo sami. Kot pri Hrvatih in Srbih, se vrši tudi pri nas le boj med partijami z vso svojo umazanostjo in ogabnostjo, vsa idejna nasprotstva izžare naposled le v prav nizkotnem osebnem boju. In tako se bijemo, blatimo in uničujemo med seboj, mesto da bi vsaj v gotovih, strogo kulturnih in gospodarskih vprašanjih stvorili enotno fronto in nastopili za svojo enakopravnost. Za tak nastop žal nismo sposobni. Tudi naše partije hočejo le oblast, igramo se državo v malem, pri tem pa poginjamo.

Ni torej krivda »srbskega naroda«, če Osvobodjenje in Ujedinjenje ni doneslo onih dobrin, ki smo jih pričakovali, naša krivda je, da »leži ta svoboda in enakopravnost v tujih rokah«. Dokler bomo pustili, da se bodo partije na ljubo partizanom igrale z našo eksistenco, dokler nismo sposobni, da pošljemo v parlament boljše zastopnike, tako dolgo bomo ostali neenakopravni.

Drugo vprašanje pa je, kako priti iz tega strašnega položaja, kje je sredstvo in pot, ki nas more dovesti do resničnega ujedinjenja in osvoboditve, do resnične enakopravnosti. Gotovo: postati moramo »političen narod«, vcepiti moramo Slovence samospoštvanje in samozavest ter nastopiti enotno in strnjeno za svoje pravice. Le sedanja država nudi Slovence možnost za samostojno življenje, kar nam manjka, si moramo izvojevati. Ideal lastne državne oblike je na zunaj uresničen brez naših posebnih zaslug, le po naši krivdi pa ni uresničen tudi na znotraj. In v tem kaosu naj tudi spas delovanje v duhu federacije?

Božo Vodušek napada zelo ostro jugoslovensko centralistično stališče in ima prav, če razume pod tem stališčem naših takozvanih jugoslovenskih partij. Le politiki so s svojo nesrečno taktiko diskreditirali jugoslovensko stališče, diskreditirali jugoslovenski ideal, ki hoče ustvariti en narod istega mišljenja in čutenja, istih pravic in dolžnosti in ene same, skupne narodne zavesti. Ta definicija v članku je točna, niso pa pravilne njegove dedukcije. Mi nacionalisti poznamo dobro ne le svoje lastne slabosti, marveč tudi slabosti države in posameznih plemen. Vemo torej, da je treba zlasti med Srbi propagirati idejo jugoslovenstva. To tudi delamo in s ponosom lahko rečemo, da smo doslej samo mi usmerili svoje delovanje v tem pravcu. In naš cilj? Ostanimo Slovenci, Srbi in Hrvati, ustvarimo pa zavest državne skupnosti, ustvarimo ponos, ki izvira iz pripadnosti k veliki svobodni državi, ustvarimo tip jugoslovenskega državljanja, ki bo vedno s ponosom povdarjal: »Civis Jugoslaviae sum«, pa makar je dober Slovenec, Srb ali Hrvat. Ta program je realen in vsebuje uresničenje vseh onih želj, ki jih izraža pisec v svojem članku, zlasti uresničenje enakopravnosti. Vse drugo je bodočnost, ki je nihče ne more predvideti. Naravni razvoj bo šel dalje, kje se bo ustavil, s kakim učinkom bo končal, to se ne more niti slutiti ter bi bilo škoda vsake debate o tem vrašljanju.

Zdrav nacionalizem brez strankarskih primesi, pa naj bodo te centralistične, federalistične ali avtonomistične, je edin izhod iz današnjega položaja, je edina rešitev za državo in za nas kot sestavni del države, ki nam je padla v naročje kot mana, kot dar Boga, ki nam je naklonil več kot smo zaslužili, pa njegovega daru nismo znali in ne znamo niti ceniti, niti uporabljati.

I. C.

no, toda vse ni več pomoglo. Zaupanje je bilo strto, strt tudi moj e lan in »Ekonomika« je propadla.

Da si olajšam delo v organizaciji, sem pridobil brata Verbiča, da se je ves, s svojo mladeniško vnamo in veliko zmožnostjo posvetil Orjuni. Sprva brezplačno, pozneje za bornih 1000 in končno za 2500 Din je delal noč in dan za Orjuno. Nihče mu ni mogel očitati nezmožnosti, nihče lenobe. Toda zopet so stopili na plan zlobneži polni zavisti in mu ob vsaki priliki očitali težko zaslužen plačo in bog ve kaj še. Skoraj se ni smel pokazati z novim klobukom, da ne bi kvaraorjunaš svojem drugu pomembno namežiknil, češ: ukraden. Leto in dan je že imel brat Verbič veliko boljše ponudbo od ugle dnevnika, pa jo je odklanjal na mojo prošnjo. Končno je onemogel in odšel v Berlin na stroške tega dnevnika, da se v svoji stroki izpopolni, potem pa nastopi novo službo. Toda še na pot so mu obrekovačci poslali kleveto! Takoj so skovali laž, da ga Orjuna še nadalje plačuje iz tajnih fondov itd. itd.

O teh tajnih fondih se trosijo ogabne klevete tudi glede moje osebe. Nekatere teh dobronikov Orjune sem prijel za jezik, kakor kažejo spodaj stoječe izjave, toda vseh, posebno pa virov mi ni mogoče doseči in tudi ni to moj namen in moje delo. V glavnem mi zadostuje, da imam jaz čisto vest in lahko vsakomur, ki je seveda v to opravičen, pokažem čiste račune. Boli me le to, da tem obrekovalcem nasledajo naši najboljši člani. Ne obrekovanje, zavest, da imam več zagovorilnikov v vrstah svojih nasprotnikov kakor pa v svojih lastnih, ta bo končno zdrobila mojo energijo in moje delo v Orjuni.

Inž. Marko Kranjec.

Orjunašem!

Kraljestvo, ki je nesložno mora razpasti!

Evang.

V vrstah Orjune, da še celo iz moje prejšnje okolice, se nahajajo ljudje, ki z nekako sadistično naslado onemogočujejo vsako še tako idealno zamišljeno akcijo. Ti ljudje vse vedo, oni so pošnovali v vse še tako tajne zapiske in knjige Orjune, poznajo vsak njen korak, ki ga ob vsaki priliki speljejo pred hvalježnim občinstvom, največkrat seveda v oštarijah, v gnoj in blato. Mnogokrat se ta robota vrši nevedoma iz prirojene zlobe in zavisti, dostikrat pa naravnost z vedoma preračunano zlobo. Pri tem delu se ti škodljivci Orjune sklicujejo na svoje zaslugue na polju našega dela, na poznavstvu z menoj itd. Največkrat pa je njih delo obstojalo v izkoriščanju momentane konjunktore Orjune, v prisostvovanju pri orjunaških veseljah, v pocestnih kravalih itd. Od teh mnogi pri svojem uničevalnem delu niti ne vedo, da zagajo lastno vejo, ki na njej sedijo.

Nihče ni Orjuni toliko škode prizadejal, kakor ti tudi Orjunaši. Naj navedem samo nekoliko dejstev.

Akcija za fond Šajpaha in njegove dece je žrtvi primerno dobro napredovala. Kakor pa je rastel fond, tako so se začele širiti najbolj zlobne vesti, kako oblastni odbor ta fond zapravlja. Dali smo javen obračun in pozvali vsakogar, da nas javno napade, če je v tem računu tudi najmanjša nepoštenost. Zaman, nihče se ni oglasil, toda zlobne vesti niso prenehale in ustavile in onemogočile so vsako nadaljnjo akcijo za preskrbo nedolžnih sirot.

Ko sem pričel z reševalno akcijo za zavoženo »Ekonomsko Orjuno« in zastavljal v tem pravcu vse sile, so se zopet pojavili ti razdirači. Raznesle so se vesti, da sem pobil blagatnika, si prisvojil ključke blagajne, pobral denar in ga lahkomišlečno zapravil. Dobil sem zadostno pri sodniji, ki je bilo svoj čas objavlje-

LISTEK.

BOMBARDON:

Fašistovska nebesa.

V. Moricuttijev vnebohod.

Moricuttiju je bil končno saldiran račun. Kot pravoveren Italijan je bil organiziran fašist že od trenutka ko je spoznal, da sme v črni srajci nemoteno vršiti svoj poklic, ki mu je bil od rojenic položen v zibelko v obliki dleta in vitrihov. Ob priliki obletnice fašistovske zmage je proslavil ta zgodovinski dogodek z nočnim obiskom v eno izmed fašistovskih blagajn. Pri tem poslu je bil zaloten od vestnega stražnika, ki je začul ropot baš pri južni šestmeterskih makaron. Ta je navalil na nesrečnega črnosrajčnika ter ga prebodel z golimi vilicami.

Od strahu še vsa tresoča se duša ubogega Moricuttija, se je dvignila kot lahkokrila ptica visoko pod nebo ter po dolgem iskanju našla med težkimi oblaki špranjo skozi katero je dospela do glavnih vrat nebeškega kraljestva. Tu je stala dolga vrsta preminulih zemljanov ter s številkami v rokah čakala, da se izprazni prostor v nebesih za nje. Moricutti, katerega se je držala še blagoslovljena voda iz za zadnjega blagoslovljanja fašistovskega prapora, je ošabno odrinil s komolci najbližjega ter se po kratki borbi preril do praga nebeškega kraljestva. Sv. Peter, ki je čul trušč in prepir pred vrati kraljestva miru, je baš odprl zamreženo okence v zlatih vratih. Njegov glas je zadonel kot grom v gorah.

»Kdo je ta, ki se drzne motiti nebeški mir?«

Moricuttiju, ki je bil v življenju vaje vse drugačnih gromovitih govorov, saj je pogostokrat stal poleg svojega najvišjega šefa, proti kateremu je bil Petrov glas kot čivkanje piščanca, ni ta nastop nebeške vratarja prav nič imponiral. Nekoliko se je namrdnil ter potegnil izpod kalabreškega plašča kos svoje črne srajce ter se postavil v pozobogatega kraljevga prekupevalca pred slugo majhnega jugoslovenskega hotela. Bodisi, da je sv. Peter vsled visoke starosti nekoliko oslepel, ali da je v svetem ogorčenju prezrl odlikovanje, ki ga ni deležen vsakdo izmed zemeljskih črvov, ki dnevno moledujejo okrog njega ter beračijo za gorak prostorček na za-

pečku nebeških soban, eno ali drugo, zaloputnil je okence s tako silo, da so se stresli temelji nebeškega dvora. Moricutti je sedaj stal pred zlato steno ter se čudom čudil, da fašistovski duh discipline še ni prodrl med prebivalce nebeških lovišč. Toda, kakor si je znal pomagati ob vsaki priliki, kadar je stal na zemlji pred zaprtimi vrati, tako je tudi tu uporabil takoj svoje strokovno znanje, ki si ga je pridobil v življenju. Z večjim očesom je pregledal ključavnico nebeških vrat ter se zasmehljivo nasmehnil. Iz žepa potegne snopič vitrihov, en sam prijemključ v ključavnici zaškrtni in vrata se odpro na stežaj. V tem trenutku pa se zgodi to, kar doživi tisoči njegovih kolegov na zemlji, kadar pozabi hišnik namazati tečaj vrata. Ob cvilenju tečajev se sesede ubogi Moricutti od strahu. Sveti Peter, ki je baš zadrževal ob zlatem stebri plane pokonci ter udari na tleh sedečega nesrečnega z dolgo, še kačečo se pipo po glavi, da se razleti (namreč pipa) na tisoče kosčkov. Toda dosegel je baš nasprotno, kar je nameraval. Hrabri borec fašistovske legije je bil s tem udarcem spravljen k zavesti. Z vzbodenimi prsi se razkorači pred nebeškim

ključarjem ter potegne iz žepa fašistovsko legitimacijo, ki jo kljub naglemu odhodu iz dežele oranžni pozabil vzeti seboj. Sedaj pa je bil na vrsti sveti Peter, da se sesede na tla, kajti njemu kot vsem drugim nebeškim uslužbencem, je bilo izdano strogo povelje, da je treba vsakega organiziranega fašista sprejeti z vsemi častmi, ki so jih deležni le izredno visoki in zaslužni gosti. Čim je videl ponosni Kalabrežan efekt, ki ga je napravila fotografija njegovega zemeljskega poglavarja, je ošabno pljunil v velikem loku, ter počasnih korakov stopal po hodniku naprej. V tem se je opomogel tudi sveti Peter ter z obema rokama zagrabil za vrv zvonca. Trenotek in že so prihiteli nebeški krilatci, poselili krog Moricuttija ter razprostrli svoja srebrna krila po tleh.

Moricuttija, ki je uganil, da je to nebeški aeroplan, je spreletela zana. Stati na krilih in leteti po zraku mu ni dišalo. V mladih letih je bil sicer sijajen akrobat. Če so ga zalotili pri prepovedanem poslu, je plezal po fasadah rimskih palač s tako bravuro, da so ga občudovali vsi mimoideči. Toda do akrobatike v zraku je imel vedno velik respekt, četudi

je bil aeroplan italijanskega fabrikata. Zato tudi sedaj ni premišljal mnogo, temveč z globokim vzdihom »Mama mia« sedel na zadnjo nogo, ki se mu je zdela še najbolj varna ter se krčevito prijel bedra najbližjega krilataca. In tedaj se je dvignila cela četa v višino ob zvokih fašistovske himne, ki jo je igral kompletni nebeški orkester pod vodstvom samega arhangela.

Leteli so preko širnih zelenih lovišč, kjer so Indijanci po vzoru svojih pradedov s puščicami streljali bivole, ter se tako seznanjali s sportom, ki so ga poznali na zemlji samo iz pripovedovanja svojih očetov, ker jim ga je stric Tom že zdavno onemogočil s svojim orožjem. Kmalu na to so se nahajali nad prostrano ravnino, kjer je v potu svojega obraza obdeloval človek zemljo, kjer se je umazana deca potikala po razdrpanih kolibah in so izmoggane žene vlačile težak tvor domov. To je bilo vališče umrlih Jugoslovenov, ki obdelujejo polje in rede živino ter opravljajo vsa hlapčevska dela za kolonijo izseljencev iz dežele vladajočega večnega mesta na zemlji.

(Dalje prihodnjč.)

pri tem tudi omenil fond Orjune. Povedal sem le, kar sem zvedel od Caharije, deloma tudi od Špana, vendar moje izjave, vsaj kolikor se spominjam, niso bile take, kot to trdita Lovše in Marinčič. Izrečno izjavljam, da nisem nikdar videl nikakih knjig O. o. Jn da se torej nisem mogel iz knjig prepričati, če in kakšne manipulacije so se vršile s fondi. Ravno tako ni res, da bi mi bil Caharija v gostilni Medice grozil z revolverjem, češ, da mu je dal Marko nalog, naj me ubije radi tega, ker sem šefnal po knjigah O. o. Ravno tako ni res, da bi bil kedaj s Caharijo Markotu razbijal šipo oziroma da bi se bil izrazil, da se me Marko boji kot hudiča. O Kobentarjevi fantovski ni vem ničesar, zlasti ne, če se je sploh vršila.

Izjavljam, da nimam prav nobene povoda očitati Markotu, Prosenču ali Verbiču ali katerikoli drugemu od vodstva Orjune kako nepoštenost v manipuliranju z denarnimi organizacije. Privoljujem, da se ta moja izjava po potrebi priobči v »Orjuni« ter prepuščam dr. Cepudru, da on odloči, če je priobčenje potrebno ali ne.

Ljubljana, 24. oktobra 1927.

Ivan Jerman.

IZJAVA.

Podpisani Franc Lovše ml., posestnika sin, Tržaška cesta 47, izjavljam, da sem vsled govoric, ki sem jih čul iz ust Ivana Jermana, ki je bil po mojem mnenju član oblastnega odbora oziroma vsaj širšega upravnega odbora, moral domnevati, da so se v Orjuni res vršile s

strani raznih članov vodstva nepravilne manipulacije z denarjem organizacije. Ta domneva je nastala v meni zlasti iz razloga, ker so se te govorice širile že dalj časa, pa ni nihče nastopil prot njim. Ker sem se sedaj vsled izjave, podpisane po Ivanu Jermanu prepričal, da je vse tozadevno govoričenje brez temelja, obžalujem, da sem vsaj deloma te govorice razširjal. Odločno sicer zanikam, da bi bile navedbe Staneta Brodnika in Bogota Bezjaka pravilne, ker moram zlasti glede osebe inž. Markota Kranjca izjaviti, da nimam prav nobenega povoda sumničati njegovo delovanje v organizaciji, zlasti pa očitati mu kake samoljubne cilje. Kar se tiče delovanja Orjune, sem res izrazil svoje prepričanje, da je opustila organizacija svoje prvotne cilje in le v tej zvezi sem omenil, da je postala špijunska banda. Ta izraz obžalujem in preključujem.

Ljubljana, dne 25. oktobra 1927.

Franc Lovše.

IZJAVA.

Podpisani Adamič Oskar priznam, da sem govoril napram Brodniku Stanetu o razmerah v Orjuni, t. j. glede denarja, ki ga je Kranjc razdelil med razne funkcije, ki so ga zapravili.

Vse to sem čul iz ust Fr. Lovšeta ml. Nimam pa nobenega povoda očitati vodstvu Orjune oziroma posameznim članom kake nekečnosti.

Ljubljana, 26. oktobra 1927.

Adamič Oskar.

E. V.:

Deseta obletnica bitke pri Kobaridu.

24.—26. oktobra 1927.

Gosta megla je pokrivala dne 24. oktobra hribe in doline, ko je pričela bitka pri Kobaridu. Točno ob 2. uri zjutraj je začela napadalčeva artilerija z močnim obstreljevanjem z granatami in strupenimi plini. Številni italijanski reflektorji so s težavo prebijali gosto meglo. Plinski napad je trajal štiri ure in končal ob 6. uri. Po polurnem zatišju so začele delovati težke baterije in pešadijski topovi ter obsuli sprednje sovražnikove črte in zapreke pred istimi. Ob 7. uri je bil odprt porazen ogenj vseh kalibrov. Trajal je do pol 9. ure. Potem šele je pričel napad rehoti XIV. nemške armade na celi fronti od Bozca do Sela (okoli 30 km).

V teku dneva so zmagovite čete 3. (Edelweiss), 22. (Strelske) in 55. artilerijske divizije prodrle prvo in glavno obrambeno linijo ter napredovale po dolini Soče, ne glede na to, da je imel branilec v rokah levo in desno višino močno zasedeno v rokah. Šele popoldne se jim je postavila v bran rezerva armadnega zbora. Že v prvem dnevu je napredovala za celih 7 km v sovražnikovo ozemlje.

Tudi uspehi 12. nemške divizije in III. bavarskega armadnega zbora so bili veliki. Že ob 16. uri je vkorakala v Kobarid. Prodrla je tekom dneva 13 km v globino ter zasedla skupaj z 22. divizijo vse prehode čez Sočo od Kobarida do Tolmina ter tako upostavila zvezo z desnim krilom.

50. in 55. (avstr.) divizija so imele pred seboj zelo močne položaje, ali so jih vendarle zavzele. Padel je vršič in nepristopni Krn. Na tem delu fronte je padla napadalcem sprednja in del glavne obrambne črte (I) v roke.

Nemški planinski zbor je imel poleg 12. nemške divizije najvažnejšo nalogo prvega dneva ofenzive. V jurišu je zavzela hrabra pehota kroto IIIA in druge važne višine, iz katerih bi sledeči dan mogle branilčeve baterije veliko škodovati ako ne ustaviti prodiranja XIV. nemške armade. Te pozicije so bile zelo močno utrjene.

Južno od tega armadnega zbora sta operirala LI. nemški zbor (general Berer) in XV. zbor (avstrijski general Skoti). Oba zbora sta tvorila levo krilo XIV. armade. Pred njima so bile zelo utrjene postojanke, vendar sta zavzela prvo in znaten del druge in tretje obrambene linije S tem je prišel napadalec v bok in v ozadje italijanskim četam, ki so se držale na levi obali Soče.

Od I. in II. soške armade (gen. Boroevič) (od Kanala do morja) ni

zaznamovati večjih uspehov. Le 57. diviziji je uspelo prekorčiti Sočo (severno od Kanala). Sicer so se vršili le artilerijski spopadi.

Tako je končal prvi dan ofenzive. Stanje branilčeve armade je bilo porazno. Strategija »generala z dežnikom« pod kritiko, ako vzamemo v obzir, da jim je bil pravočasno izdan popoln načrt ofenzive XIV. armade.

Značilno za italijansko armado je tudi to, da se cel čas napada njihovo topništvo od Kuka do severno od Kanala ni udeleževalo. Molčali so topovi. Zakaj? Vzrok ni še danes znan. Topničarji so zapuščali brez pritiska napadalcev svoje topove ter bežali ali pa se skupaj s častniki na čelu pustili vjeti.

Situacijo italijanske armade, kakor smo jo zgoraj v nekoliko besedah opisali, bi se dalo še rešiti, ako bi smelemu in drznemu napadalcu stal nasproti — enakovreden nasprotnik. Tega pa o laški armadi ne moremo trditi. Dovolj je v ilustracijo teh herojev, ako konstatiramo, da so Italijani prvi dan nemško-avstrijske ofenzive izgubili ne le precejšen teritorij, temveč tudi okoli 7000 ujetnikov (med njimi 1 kom. divizije, 1 kom. brigade in 4 kom. polkovi), večje število strojne in topov.

25. oktober je bil lep, le malo meglen dan. Avstro-nemške čete so pijane uspehov prejšnjega dne nadaljevale s prodiranjem. Bile so posledica uspehov prvega dne.

I. avstrijski zbor je nastopal proti M. Magiore in Stolu. Poslednjega je zavzela 22. streljaška divizija. III. bavarski zbor je prodril do reke Natissone ter zasedel že ob 7. uri Matajur (k. 1671). Nemški planinski zbor je zavzel močne pozicije na Kuku (1243) ter podprl 12. nemško divizijo s katero so vjeli ostanke VII. italijanskega zbora. Odpor utrjenih pozicij od Tolmina do Cividale je bil s tem zlomljen.

Tega dne se je počela fronta pred II. soško armado podirati. Umik Italijanov na odseku Banjšica je bil po tej armadi pravočasno zapazen ter je ista takoj prešla v ofenzivo. Tega dne je zasedla črto: Log-Verh-Lohka-Sleme (K 801) — K 722 — Madoni: Pri I. soški armadi se je udeleževalo tudi topništvo.

Dogodki 24. in 25. oktobra so prisilili vrhovno poveljstvo italijanske armade, da je počela misliti na umik svoje vojne sile na Tagliamento ali pa v skrajni sili — na Piavo! Težko in srednje težko topništvo je pustil Cadorna prepeljati proti Tagliamentu oziroma Piavi. Vendar Cadorna ta dan še ni izvel svoje armade iz železnih klešč napadalcev, ker je obstojala opasnost, da bodo celi odseki

odrezani in vjeti a ne v manjši meri radi tega ker ni hotel zapustiti »sve-te zemlje«, katere je bila s krvjo in številnimi grobovi zavojevana. Iz teh dveh razlogov se je zadovoljil z nepopolnimi ukrepi, ki so pa situacijo še bolj poslabšali in jo naredili zelo opasno.

Število vjetnikov tega dne je zaznamovali 1000 častnikov in 35.000 mož, zraven 200 zaplenjenih topov.

Napočil je 26. oktober. Še zjutraj se je nadal Cadorna, da mu bo uspelo ustaviti prodiranje avstro-nemških čet. Izdal je povelje poveljstvu II. in III. armade, da se iste umaknejo na črto: Monte Magiore-Monte Kuk-Vodice-Sedlo Dol-Monte Santo-Solkan. Na tej črti naj bi se zmagalo ali poginilo.

Levo krilo XIV. nemške armade je znatno napredovalo v smeri Cividale. III. bavarski zbor se je spustil iz odseka Matajur v smeri proti Savonji, katero je zavzel že okoli 10. ure. Na dalnjem prodiranju je naletel na močan branilčev odpor. 12. nemške divizije, ko je zlomila odpor 53. ital. divizije, je od vasi Stupica nadaljevala nastopanje ter z zavzetjem Monte Zuanesa začela zadnjo obrambno linijo doline, ki

vodi v Cividale in Udinam. Njeni levi odredi so se približali do 7 km od prvotnega mesta, katerega so že popoldne obstreljevale nemške baterije. 50. divizija (avstr.) je prodrla čez Staro soto in Monte Mia do vasi Robedišče. 22. strelška divizija se je spustila iz Stola ter prodirala v dveh kolonah proti M. Magiore (1615) in M. Le Zuffine (K. 1094). Zvečer je bil napadalec gospodar obeh višin in s tem tudi ključ cele obrambne črte na reki Natissone. Desna kolona je nadaljevala svoj pohod proti Gemoni, a leva proti Tarcento. Obe mesti ležita že v dolini Tagliamento. 3. divizija (Edelweis) je podprla 22. divizijo ter X. (koroško) armijo napadala na XII. ital. zbor. Tudi soški armadi sta pridobili veliko na terenu. Vzeli sta ves teren, ki jim je bil ugrabljen v II. ofenzivi, a zraven tega se je desno krilo II. armade držalo že Cividale.

Z padcem M. Magione se je končala bitka pri Caporetu. Nadaljevanje iste se lahko označi le še z gojenjem poraženega sovražnika k reki Tagliamento.

26. oktobra so Italijani zgubili 60.000 ujetnikov in 630 topov.

† Milena dr. Žerjavova.

Včeraj ponoči je preminula po dolgi bolezni gospa Milena Žerjavova, soproga ministra n. r. dr. Gregorja Žerjave. Pokojnica je bila vzor jugoslovanske žene, ki ni nikdar zamudila prilike, da zastavi vse svoje sile v narodno delo. Blago pokojnico bodo zelo pogrešali nešteti bedni in zatirani, ki so se

zatekali k njej in iskali pomoči. Bila je vselej in vsem pripravljena pomagati v stiski.

Gospoj Mileni dr. Žerjavovi, ki je bila tudi članica Orjune že ob njeni ustanovitvi, bodi ohranjen najlepši spomin. Težko prizadeti rodbini pa naše najiskrenejše sožalje!

K personalnim zadevam naših železnic.

Vsakih par mesecev se izvrše v območju železnice več ali manj važne osebne spremembe. Te in take spremembe igrajo v našem življenju zelo važno vlogo, vsled česar je treba tej zadevi posvečati stalno pazljivost. Vmešavali smo se v take osebne spremembe vedno, kadar smo smatrali to za državno in nacionalno korist. Tozadevno imamo že razne uspehe in izkušnje. Izkazalo se je, da smo bili večkrat postavljeni pred gotova dejstva, katere se je da'lo naknadno le z velikim naporom odpraviti odnosno popraviti. Da ne pride do takih gotovih dejstev, je potrebno tozadevno in v posameznih slučajih merodajne faktorje že vnaprej opozoriti na eventualna že izvršena predhodna dejstva, na katere se mora ozirati pri ustvarjanju novih gotovih dejstev.

Tako n. pr. se čutimo poklicane, da opozorimo javno merodajne faktorje na železnici, da se danes med železničarji dosti govori o predstojih spremembah na vodilnih mestih službenih edinic strojne službe. Govori se namreč mem drugim, da se bo izvršila tudi sprememba v vodstvu kurilnice na gorenjskem kolodvoru v Ljubljani. Uslužbenci že delj časa govorijo, da bi bilo dobro, če bi se izvršila ta sprememba v korist službe same in osebja še posebej. Govori se namreč, da je sedanjí vodja precej komodne narave in da bi bilo morda dobro napraviti malo spremembe. Za namestnika se predvideva razne osebe in med drugimi se tudi mnogo govori, da pride na to mesto g. inž. Johann Gicha. Ta gospod, da je že bil nekaj časa v tej kurilnici uslužben, potem pa prestavljen v direkcijo Zagreb, kjer je služboval na raznih službenih mestih. Kolikor smo izvedeli iz zagrebskega lista »Narodni Val«, je ta gospod bil tudi načelnik kurilnice v Zagrebu in da je imel tam neke nečedne opravke z narodno čutečimi hrvatskimi delavci. (Vidi »Narodni Val« od 21. oktobra t. l.) O tem gospodu smo nadalje izvedeli, da je bil nemškega mišljenja in da je »buršak«, ki nekako spretno prikriva svojo preteklost in istotako spretno izrablja separatistične spletke in prepire SHS naroda.

Izgleda, da merodajni faktorji vsega tega ne vedo in operirajo tako, kot da bi bilo v vsakem pogledu pri tem gospodu vse v redu. Iz tega razloga in menda z ozirom na predstojajočo ženitev tega gospoda — neko baje bogato nevesto, hčerko nekakega hišnega posestnika v Ljubljani, se predvideva istega za vodstvo kurilnice v Ljubljani na gorenjskem kolodvoru. Tako se nekako hoče zadovoljiti zasebnim potrebam tega gospoda, ki je, po izpovedbi »Narodnega Vala« pred nedavnim pljuval po hrvatski zemlji, češ, pred hrvatskimi delavci se more tudi na jugoslovansko zemljo pljuvati.

Mišljenja smo, da bivši buršaki, ki plujejo na jugoslovansko zemljo, ne spadajo v našo državno službo, najmanj pa na važna obmejna službena mesta. Prepričani smo, da je že toliko pravih jugoslovanskih inženirjev v strojni stroki naše železnice na razpolago, da bi se dalo vsa merodajna mesta, posebno pa ona ob meji, z njimi zasedeti. Razume se, da to ne velja samo za vodstvo kurilnice na gorenjskem kolodvoru, temveč tudi za vsa druga službena mesta. Tako n. pr. pride v poštev kurilnica na glavnem kolodvoru, kjer sta danes načelnik in podnačelnik Nemca, buršaka.

Kar se pa tiče upoštevanja zasebnih in družinskih potreb raznih inženirjev, pripominjamo, da se najde med našimi ljudmi inženirje, ki so že zdavnaj preživeli medene tedne družinskega življenja in imajo danes že vse druge brige in skrbi z odgojo in s šolanjem mladoletnih otrok itd. Pa to je stvar manj važnega pomena, vredno pa je na isto opozoriti, če že stoji v ustavi naše kraljevine v čl. 28. zapisano, da je Zakon (brak) pod zaščito države.

Če se že uveljavlja ta člen ustave, naj se istega uporabi pri vseh uslužbencih, ne pa samo pri kakšnih milijencih in morda še pri takih, ki niso našega rodu.

Uverili smo se, da je naše preteklo prizadevanje za nacionalizacijo naših železnic rodilo že dosti dobrih posledic, tako n. pr. v Mariboru in računamo s tem, da se bo tudi v Ljubljani docela napravil znojni red in da se ne bo napravilo nepotrebna gotova dejstva.

Naš pokret.

Intenzivno delo prosvetne sekcije splitske Orjune, 15. oktobra so se pričeli brezplačni tečaji Mestne Orjune v Splitu. Obisk tečajev, posebno francoskega, je nepričakovano dober. Tečaj za začetnike pohaja 79

dijakov, a onega za ostale 67 dijakov, skupaj torej 146. Br. predavatelj Josip Romc operira z jako lahko metodo, tako da so učenci vsi navdušeni in polnoštevilno posejajo tečaj.

Mizice za pisalne stroje. THE REX CO., Ljubljana.

Dalje si je prosvetna sekcija nabavila skriptikon, s katerim bo spremljala predavanja raznih znanih splitskih predavateljev.

Za tako širokopotezno delovanje prosvetne sekcije pa je treba večjega lokala in se že vodijo pogajanja za večji in udobnejši lokal, v katerem se bodo v doglednem času vršili tečaji tudi drugih živih jezikov (angleško, rusko in nemško) in je že poskrbljeno za kvalificirane predavatelje.

Tudi na splitsko mladino se ni pozabilo. Prirejale se bodo brezplačne popoldanske kinematografske predstave, a ob priliki večjih praznikov bodo siromašni otroci obdarovani.

Splitska prosvetna sekcija Orjune si bo s tem sigurno našla pot v širše mase naroda in ji pri tem delu želimo velikega uspeha, ostale Orjune pa naj jo posnemajo!

Kongres Jadranske Straže. V zadnjih dneh preteklega meseca se je v Splitu vršil kongres Jadranske straže, katerega se je udeležil tudi posebni zastopnik Nj. Vel. Kralja. Na kongresu so delegati iz vseh delov naše prostrane domovine enodušno obsodili neopravičene italijanske aspiracije na naše sveto Jadransko morje in s tem ponovno dokazali, da je ves jugoslovanski narod eno tedaj, ko je treba braniti naše morje in našo zemljo pred lačnimi tujimi banditi.

Pojačano gibanje šumadijskih Orjun. Orjune naše divne šumadije so se zopet pričele živo gibati in širiti idejo jugoslovenstva med narod. Nacionalistični list »Orjuna«, ki je pred časom prenehal izhajati, je začel zopet izhajati kot »Jugoslavija« in ga urejuje znani br. Uroš Bjelič. — 16. oktobra se je vršila izredna skupščina Orjune Beograd, katere so se člani udeležili polnoštevilno, dne 23. oktobra pa se je vršila skupščina v Leskovcu, katere so se udeležili vsi oblastni delegati beogradske oblasti. Prepričani smo, da bo sedaj pričelo delo z novim ognjem in da se bo kmalu vil orjunaški barjak v selih od Beograda do Gijevgoline.

Odkritje spomenika v Dravogradu. Dne 30. oktobra t. l. se je odkril v Dravogradu nagrobni spomenik padlim junakom za osvoboditev Korotana. Tega odkritja se je udeležila kompletna četa Orjune s 7 praporci. Bila je to najmočnejša korporacija v spremodu V. imenu Orjune je položil venec na grob padlim junakom brat Oblastni čelnik Slavko Reja z zaprisego »Vedno Vašo pot junaki«, pri kateri priliki so se sklonili orjunaški praporci nad grob in četa Orjune pa pri tem zaprisegla.

Seje Štaba Izvidniške čete Streljačke družine za Slovenijo se vrše vsak četrtek od pol 18. v običajnem lokalu.

Komandir čete.

Kronika.

Počastitev spomina padlim na Suhem bajeju. Tudi letos se je jugoslovansko čuteča ljubljanska omladina in odrasla javnost spomnila grobov onih, ki so padli kot žrtve krave avstrijske soldateske. Na vojaškem strelišču se je zbralo pred grobovi padlih mnogo občinstva in pevski zbor, ki je odpel par žalostink. Nato je g. župnik Barle opravil verska opravila in molil h Gospodu za duše nesrečnih žrtev tuja in izdajniških bratov. Po končanih obredih je spregovoril br. Beršček in v svojem govoru očrtal križev pot jugoslovanskega naroda, ki ga je hčdil do svojega osvobođenja. Obrnjen k izvidnikom Streljačke družine, katerih ena patrolja se je udeležila svečanosti z oblastnim komandirjem na čelu, je izrazil trdno vero, da je omladina, ki se zbira v Streljački družini, po vzgledu padlih žrtev ob vsakem času pripravljena položiti svoje življenje in darovati svojo kri za svobodo in blagor domovine in naroda. Za bratom Berščakom se je zahvalil prisotnim eden od sorodnikov padlih žrtev v imenu vseh. Tiha svečanost je napravila globok vtis na vse navzoče.

**Kaiserjeve
prsne
karamele**
s „3 jelkami“

**Proti
kašlju
katarju**

Da bode jasno. Po prevratu se je z motivacijo, da nam manjka strokovno izobraženih oseb, pridržalo celo krdo nemških inženirjev v službi državnih železnic, čeravno bi se bilo pri malo dobre volje lahko pogrešalo vse te baje neobhodno potrebne strokovne moči. Pridržalo se je tudi izključno administrativne uradnike, za katere prav nihče ne more trditi, da so bili neobhodno potrebni. Mi ne trdimo, da bi oni ne bili marljivi in sposobni v svojem poslu, ali mi trdimo, da imamo na stotine naših ljudi, ki so ravno tako sposobni in bi brez vsakega pogreška lahko opravljali te posle. Ti naši ljudje so danes brezposelni, večkrat celo bosji in golji, ter brez vsakega zaslužka gladni kot carigradski psi, kolonej one osebe, ki so na mero-dajinih položajih odgovorne za te vse prej kakor pravilne in nacionalni državni odgovorjajoče razmere.

Eden izmed mnogih teh nepotrebnih je višji činovnik Hubalek, zaposlen pri gradbenem oddelku tukajšnje direktije državnih železnic. Ne znamo ravno točno kolikokrat je bilo nameravano reduciranje baje previsokega števila državnih uradnikov, znano pa je, da je bilo to reduciranje v resnici že nekaikrat izvedeno, ali na naše začudenje so bili reducirani dobri in marljivi uradniki jugoslovenske narodnosti ala Ržanc, Čenčur itd. Nad raznimi nemškimi Hubaleki pa so držali njihovi šefi svojo pokroviteljsko roko, da so lepo ostali kot neobhodno potrebni na svojih mestih — Ti gospodje šefi so bili za časa prevrata zelo skromni, ko se je pretresalo o njihovi preteklosti in določevalo, če sploh smejo ostati med nami z ozirom na njih poašanje za časa Avstrije. Sedaj pa jim je poraslo perje in že si domišljajo, da lahko nemoteno zastopajo nacionalne Jugoslovence.

Božji in jugoslovenski mlini me-ljejo počasi in sigurno ter so že zmleli mnogo bolj energične in to celo može, ki so v prejšnjih letih veljali kot narodni ljudje, ker so v svoji domišljiji mislili, da jim je vse dovoljeno in pozabivši na najsve-tejšo dolžnost, to je krepitev nacio-nalnega življa, ki je zvezano z vsa-kim takim položajem podpirali in krepili tuice — švabe. Prizadetim od gradbenega oddelka ključemo zadnjikrat, »ne sramotite sami sebe in ne delajte ravno takih napak kakor sta jih delala gg. inž. Ogrinc in pokoini Šega« da nas ne primorate v brezobzirno borbo proti vam, ka-tera nam sicer ni nikaka srčna po-treba ali ne bojimo se je in ako jo pričemo ne bomo mirovali, dokler ne dosežemo cilja.

Martinov večer priredi Orjuna Gaberje pri Celju v soboto, dne 5. novembra v vseh prostorih Nard-nega doma. Začetek ob 8. uri zve-čer. Spored je zelo zanimiv in pe-ster, med drugimi šaljivi kupleti, burka v enem delanju, in sicer »Če sta dva«, žive slike itd. Po konča-nem sporedu se vrši v veliki dvorani ples in prosta zabava. Mlada Gaber-ska Orjuna nam s to prireditvijo do-kazuje, da se pridno giblje, zato naj bi tudi narodno občinstvo to upošte-valo in polnoštevilno posejilo prire-ditev, saj je vstopnina 5 Din za ose-bo tako nizka, da omogoči vsakemu posej.

Napad na smodnišnico v Zaje-čaru je nov dokaz, da se po Italia-nih plačani makedonstvujušči po-smehujejo vsem notam jugosloven-ske vlade in da ne mislijo prestatl s svojo zločinsko akcijo, dokler jih ne bomo poiskali v njihovih gnezdih

ter jih v soglasju z bolgarskim zem-ljradniškim narodom primerno ka-znovali. Bolgarska vlada razglaš-a obsedna stanja v Petriču in Djumaji, pri Zaječarju pa vpadajo nove trojke in slep je ta, kdor ne veruje, da še danes bolgarska vlada in Protoge-rov ne konspirirajo zajedno pod eno odelo. Dokler ne bodo jele padati glave bolgarskih ministrov, kakor za časa Stambolinjskega, toliko časa ne bomo verovali v iskrenost zago-tovlj bolgarske vlade, ki vlada sedaj še vedno edino le po milosti in volji »dejev« — teh Benitovih plačanih oprčnikov.

Do kam sežejo Italijani in njho-va zemlja. Mnogim je znano na ka-kolopovski način so se reški fašisti hoteli polastiti nekdanjega poročni-ka milice Sirice, ker je spoznal in uvidel kam pelje fašizem, ki pa je pred njihovim maščevanjem zbežal na jugoslovenski teritorij.

Dopisniku nekega hrvatskega li-sta pripoveduje Sirica sledeče o ita-lijanski vzgoji mladine:

»Znano je, da fašisti organizirajo svojo šolsko mladino v »Ballilah« in vlivajo v njo mržnjo in sovraštvo do Francozov in Jugoslovenov.

Ko sem se kot mlad podporočnik udeležil svetovne vojne sem bil pre-pričan, da seže italijanska zemlja do Zagreba in še dalje. Mnenja sem bil, da so Jugoslovenci le narod, katere-ga je Avstrija naselila tod, da mori in ubija italijanske pranaseljence. Tedaj sem iz dna duše sovražil te Jugoslovence. Ko pa sem kot fašist prišel na Reko sem videl dejansko stanje in spoznal, da so Jugoslovenci miroljubni in čestiti narod. Videl sem lopovstva fašistov in sem se pričel sramovati dela svojih bratov in nji-hovih plačancev.

To je govoril italijanski patriot, ki je bil preje vnet fašist, a je spo-znal, da se v stranki, v kateri se zbirajo skoro izključno sami sum-ljivi elementi, ki so glede poštenja temne prošlosti, ne more razvijati nikdar pravi italijanski nacionalizem.

Poročila o sejah ministrskega sveta obravnavajo često povsem neznanne zadevice, kot oddaje s pro-vincialnih kolodvorskih restavracij. Molče pa kot knjiga z devetimi pe-čati o tem, kako je bilo potrošeno 15 milijonov dolarjev amerikskega posojila.

Krek — pozabljen. Povodom de-setletnice Krekove smrti se je v Beogradu brala v katoliški cerkvi v soboto ob 10. uri dopolne maša za-dušnica in rekviem. Pozabili pa so na to tisti, ki bi bili najbolj poklicani, da so navzoči. Prisoten je bil samo zastopnik Narodnega seljačkega kluba tov. Pucelj, g. Korošec pa je od nekd prisopihal šele po zavži-vanju, drugih pa ni bilo.

Počtni debit je odvzet proslule-mu glasilu tržaških fašistov »Popolo di Trieste«, ker je žalil našega kra-lja. Pozdravljamo ta odklok zunan-jeja ministrstva in samo pričakujemo nadaljevanja te akcije proti listom črnosrajčnikov, ki predlagajo, da se nabije po Primorskem v javnih lo-kalnih tablice z napisi: »Slovanom in psom vstop prepovedan!«

Naša avijatika. Statistika v Ju-goslaviji izdelanih avijonov kaže, da izdelamo že sedaj dnevno po en avijon doma. Produkcija avijonov pa se bo gotovo znatno pojačila še po dograditvi ogromnih državnih tovarov letal v Rakovici in Kralje-vu, kjer bodo grajena letala po naj-boljših svetovnih tipih.

Za tiškovni fond so darovali: Neimenovan 20 Din, Stumberger Miroslav, Brežice 25 Din, neimeno-vani 30 Din, I. Škerjanc, Zalog 100 Din, Thea Suppanz, Marenberg 100 Din. Skupaj 270 Din. Iskrena hvala! Posnemajte jih!

IZSELJENCEM V AMERIKO!

Če hočeš potovati z barko, ki sliži že davno v muzej, posluži se italijanske linije.

Če hočeš, da te mornarji v slu-čaju nevarnosti vržejo čez krov, za-upaj se italijanski mornarici.

Če hočeš, da si oropan vsega imetka in prideš nag na cilj, potui pod italijansko zastavo.

Če hočeš, da ti pijani strahopetci na zverinski način pomore ženo in otroke, pošlji jih na italijanski par-nik.

Če hočeš za drag denar izvršiti samomor, kupi listek pri italijanskem agentu.

Poziv vsem bratom in sestram. Umrla je naša požrtvovalna članica sestra Milena Žerjavova. Pogreb se bo vršil danes ob 15. uri. Spremite jo vsi sigurno na njeni zadnji poti. Obleka civilna z znakom Orjune Ljubljana.

Klerika'ni napuh. Kako si zamiš-ljajo klerikalci svobodo prepričanja državnih uslužbencev, drastično do-kazuje slučaj, ki se je dogodil v ne-deljo 20. pr. m. v času promenade pred glavno pošto. Tam je namreč okrog pol 12. ure srečal finančni ra-čunski svetnik Zajc uslužbenca del-min. financ g. Roša. Roš, ki je bil predsednik Orjune za St. Peterski-Vodmatski okraj, dostojno pozdravi g. Zajca, na kar ga ta — videč orju-naško značko — pokliče k sebi in nahruli, da je Orjuna v Ljubljanski oblasti razpuščena, in da on — kot državni uslužbenec — ne bi smel nositi značke Orjune. Gospod Zajc je dobil sicer takoj primeren odgo-vor, vendar je izjavil, da bo Roša naznanil. Zahvaliti pa se ima le uvi-devnosti mimoidočih, da ni prišlo do hujšega incidenta. Mi bomo slu-čaj obdržali v evidenci in se za za-devo zanimali. Tako g. Zajcu kot še drugim gospodom pa bodi povedano, da je Orjuna organizacija, ki ima svoj delokrog po celi državi (in tudi izven mej). Razpuščena je na ljubo Benitiju samo v Ljubljanski oblasti. Nikjer pa ni rečeno in tega nam tudi nihče ne bi diktiral, da bi ne smeli biti člani kake organizacije mari-borskega ali zagrebškega oblastne-ga odbora Orjune. Tudi si ne bomo pustili od nikogar, najmanj pa od članov SLS prepovedovati nošnje znakov v jugoslovenskih barvah in to tudi od g. Zajca ne. Črno-žolta barva je enkrat za vselej pokopana. Če so oni, ki se jim toži po njej, mo-mentano v vladi koruncionistične klike radikalije, naj si nikar ne do-mišljajo, da se jih bomo radi tega bolj bali. Orjunaši smo vedno pri-pravljeni na žrtve za jugoslovensko idejo, toda vedno pripravljeni tudi pred odhodom nad tuje sovražnike — streči kačje glave večnim so-vražnikom te ideje doma! Vedo naj, da je mir pred viharjem temeljita priprava k silnemu orkanu, ki bo raznesel vse črno-žolte parasite na-šega naroda in države, strl v prah kandelabske govornike in radikalne krvose, ki bodo v strahu za svoje nevredno življenje še poljubljali znake z jugoslovensko trobojnico.

Odvojeno mišljenje Jugoslovan-skega kluba proti izvolitvi narodne-ga poslanca dr. Alberta Kramerja je podpisal poleg poznanege protiko-rupcionističnega borca dr. Jakoba Hodžarja i g. dr. Josip Hohnjec. Da bi podpisal to skrupulo kak Žebot ali Strein, se ne bi čudili. Da pa ga je podpisal dr. Hohnjec, pa kar ne moremo razumeti, ker vendar ni mogoče, da bi kot eden redkih upo-števanih klerikalnih parlamentarcev aprobiral in s svojim imenom potrdil tako skrupulo, kateremu se mo-ra iz dna duše smejeti vsak še tako »zašprenglani« čitatelj.

Evviva Jugoslavija! Pred dnevi se je vršila v Trstu sportna tekma med tržaškimi in reškimi prvakom nogometnih klubov. »Triestini« so bili povečini vsi fašisti, dočim je bilo med Rečani mnogo Jugoslovenov. Neodločen rezultat nogometne tek-me je povečalo razburjenje Triesti-nov, ki se je kazalo že takoj ob pri-hodu Rečanov. Že med tekmo je grupa tržaških fašistov-nogometas-šev napadla reškega igralca Mariet-tija, ki je moral iskati zdravniške pomoči. Kot odgovor na to izziva-nje Triestinov so reški igralci po po-vratku v Reko v povorki šli skozi mesto in klicali: »Živela Jugoslavi-ja!« »Evviva Jugoslavija« in prepe-vali jugoslovenske, zlasti hrvatske in slovenske domorodne pesmi. Za-nimivo je, da se je v grupi manife-stantov nahajal tudi tajnik reškega fašija.

Splošno zgražanje je vzbujal prošli teden par, ki je hodil po Alek-sandrovi cesti ter glasno govoril nemški. Dama, hčerka dvornege svetnika K. in njen spremljevalec, mlad artilerijski oficir tukajšnje gar-nizije smatrata očividno, da sloven-ski jezik za tako visoko gospodo ni dovolj fin. Te vrstice naj jima služijo za opozorilo, da je sramota za ju-go-slovenskega častnika in hčerko ju-goslovenskega uradnika, če javno razgovarjata v blaženi nemščini.

Dr. Jovanović-Batut, znani bo-rec za narodno prosveto je obhajal pred kratkim svojo 80-letnico. Ob tej priliki mu je bila posvečena okto-berska številka »Zdravja«, ki ga je slavljenec ustanovil leta 1880. v Somboru ter z njim dal temelje in smer današnji državni zdravstveni politiki.

Tužni glasi.

Usoda tržaških »Novic« je s pre-klicom priznanja odgovornega ured-nika zapečatena. Kdaj pa se bo zgani-la jugoslovenska vlada in odvzela debit hujšakaškim italijanskim novi-nam? Ali smo res še samo cunjje, ob katere brišejo Benitovi oprčniki svoje škornje, ali pa smo še ljudje?

Se razpuščena društva. Gorški prefekt je razpustil še izobraževal-no društvo v Tomaževici pri Komnu, bralno društvo »Lipa« v Biljani, prosvetno društvo v Gabrijah in bralno društvo v Idrskem; tržaški prefekt pa mladinsko društvo »Zar-ja« v Bazovici.

Zaplemba lista. »Mali list« od 2. pr. m. je bil zaplenjen radi članka »Mussolini v Trstu«, češ, da isti vsebuje napačne in tendenciozne vesti, ki bi lahko razburili duhove z nevarnostjo za javni red.

Dovo'j je ponižnosti! Nastopajmo odkrito in možato. Ponižne in potr-pežljive ves svet tepta in trpi samo oni, ki se edino le uslužno klanja in nikdar ne nastopi v obrano svojih pravic.

ZRNA.

Velika Italija z 1 milijon brezpo-selnih. Fašistični tisk sicer skuša prikrivati ono, kar je dejstvo, ven-dar pa Arnaldo Mussolini v svojem »Popolo d' Italia« izraža bojazen, da bo to zimo število brezposelnih na-rastlo do enega milijona. V večjih tovarnah je bilo odpuščeno 50% de-lavcev in država se trudi, da bi jih zaposlila vsaj v državnih tvornicah orožja in municije, ki sedaj edine v Italiji stvarno delajo in obratujejo. Končno bo vendar italijanski narod mogoče spoznal sadove fašizma in vstal proti Mussolinijevemu režimu.

Pri Kitajcih se bi morali učiti Jugoslovenci, kako se organizira bojkot proti nasilnim in močnim, kot najboljšje sredstvo za odgovor za njihova izzivanja. Tako je od-padlo leta 1924. od vse angleške zu-nanje trgovine na Kitajsko 25%. Leta 1926. je padel angleški izvoz v Kitajsko za 40%, ali od 72 milijonov funtov na 59 milijonov. Pri nas pa še italijanski uvoz raste, ker Jugo-slovenci menda kar ne moremo ži-veti brez laških fig in pomaranč, ki pa nam bodo obležale končno v že-lodcu.

Po stopinjah g. Azzecagarbug-lia. Pred dnevi se je v Skoplju mu-dil g. Bondel, profesor francoskega kolegija v Parizu in izvrsten p.zna-valet povojnih ekonomskih in poli-tičnih razmer raznih evropskih dr-žav.

Na prošnjo nekaterih skopljan-skih intelektualcev je dne 30. okto-bra zvečer v francosko-srbski šoli v Skoplju priredil predavanje v ka-terem je hotel razložiti ekonomske in socialno-politične prilike evrop-skih držav. Dotaknil se je vseh dr-žav in nemogoče je bilo, da bi prezl Italijo, o kateri je upravičeno trdil, da je bila sicer pred Mussolinijem finančno popolnoma na koncu, da pa jo je ta v tem pogledu popravil.

Podčrtal pa je dejstvo, da Wilso-nova črta ni bila popolnoma pravil-na in ni zadovoljila vseh evroskih držav, posebno Jugoslavije, ki je na podlagi te črte izgubila 600.000 svo-jih bratov, ki pod Italijo ne uživajo popolnoma nobene svobode.

Njegov govor je bil sprejet z veli-kim aplavzom. V ozadju se je vzdignil le italijanski konzul in s hitrimi ko-raki in preteče dvignjeno roko sto-

IVAN JAX IN SIN
LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 2.
ŠIVALNI STROJI
izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. 15. letna garancija. Vezanje se poučuje pri nakupu brezplačno.
PISALNI STROJI „ADLER“
Kolesa iz prvih tovarov. Dürkopp, Kayser, Styria, Waffner (Orožno kolo), Pletilni stroji vedno v zalogi. — Posamezni deli koles in šivalnih strojev. Daje se tudi na obroke! Cenike franko in zastoni.

Svoji nenadomestljivi in nepozabni sestri

Mileni Žerjavovi

v globoki žalosti osirotela

Večnaja ji pamjat!

Orjuna.

pal k g. Bondeu in mu skoro zaklical:

»Ne dovolim nikdar, da se v takem krogu govori o razmerah v Italiji in o mojem šefu. Zahtevam od Vas ali od lastnika francosko-srbske šole g. Charlesa Daira, da pridete nocoj ob 6. uri na italijanski konzulat in se opravičite glede svojih izjav o Italiji, sicer sem prisiljen, da inter-

veniram pri italijanskem poslaniku v Beogradu.«

Ta nastop ob priliki popolnoma privatnega poučnega predavanja je vzbudil splošno ogorčenje. Lastnik francosko-srbske šole je mirno odvrnil, da je mnenja, da nismo v Italiji, kjer se sme govoriti samo ono, kar je izrecno dovoljeno in kjer je prepovedana svobodna beseda, am-

pak v Jugoslaviji. V Franciji in Jugoslaviji pa se sme popolnoma svobodno govoriti!

G. konzul je gotovo mislil, da se bo s tem proslavil v deželi barbarov in svinjskih pastirjev na enak način, kot se je nekdaž proslavljal njegov vredni tovariš v Ljubljani. Vendar pa so časi ministrovanja g. Ninčiča minuli in se je g. konzul bridko va-

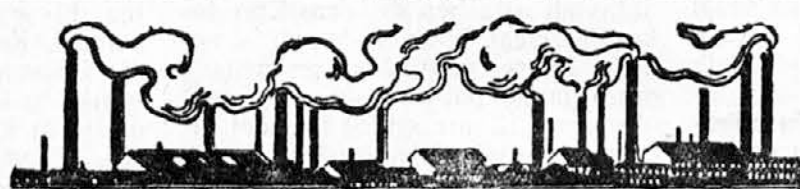
ral, ako je mislil, da bodo bedni Jugoslovenci v strahu klonili tedaj, ko je izrekel ime svojega slavnega šefa — »duceja«.

Predavanje g. Bondela pa je tudi priča, da naši soborci iz svetovne vojne Francozi še vedno čutijo z našim narodom in vidijo njegovo bol, ki mu je bila prizadejana s tem, da so tuji pri zelenih mizah krivič-

no delili njegovo zemljo, tako da velik del naših najboljših trpi hujše kot je trpel kdaj kak zarobljeni narod.

† DR. JOVAN CVIJIC Orjuni: »Nezavisni sa Vašim idealnim programom Vi čete otvoriti novu epohu u našoj poslednoj politici, samo se neizmerno čuvajte linije oportunitizma, koja ruši sve mlade oduševljene pokrete.«

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIĆ IN DRUG

LJUBLJANA
Bohoričeva ulica št. 24

Musso!ni, ti si skala in na to skalo bom zidal svojo hišo — kriči danes legijon »pravih Kristusovih vojščakov«, organiziranih v italijanski klerikalni stranki ob priliki obletnice fašistske zmage. In kdor se drzne trditi kaj drugega je krivoverec.

Pozor! ATENTATORJI! Pozor!

izvežbani v vseh vrstah orožja, dobe sijajno nameščenje. Javiti se je tekom uradnih ur v Rimu na Monte Citorio. Stroški vožnje povrnjeni!

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja

PREMOG

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briketa.

N A S L O V:

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15 l.

Potrni brezmejne žalosti javljamo prijateljem in znancem v svojem imenu in imenom ostalih sorodnikov, da nam je 3. novembra ob četrto po polnoči umrla po dolgem trpljenju naša srčno ljubljena, dobra soproga in mati oz. hčerka, gospa

Milena Žerjav roj. Lavrenčič.

Pogreb naše predrage je bil v petek 4. novembra ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Vegova ulica št. 2, na pokopališče pri Sv. Križu.

Nepozabno pokojnico priporočamo v blag spomin.

V LJUBLJANI, 5. novembra 1927.

Dr. Gregor Žerjav, narodni poslanec,
soproga.

Josip in Marija Lavrenčič,
stariši.

Tanja, Nada, Borut,
otroci.

Vsem somišljenikom naznanjamo, da je preminula soproga našega predsednika, vzor zavedne jugoslovenske žene in prezaslužna napredna javna delavka gospa

Milena dr. Žerjavova.

Njena smrt pomenja bridko izgubo tudi za našo stranko.

Blagopokojnica je bila požrtvovalna pobornica za ideale jugoslovenske demokracije.

Slava njenemu spominu!

Ljubljana, dne 3. novembra 1927.

Predsedstvo SDS
za ljubljansko oblast.